

MÓRICZ ÉS A TÁRSADALOMÁBRÁZOLÁS (2)

[Az Isten háta mögött](#) című regényének megjelenése után Móriczot azzal vádolták, hogy a történetét a josvai lakosokról példázta, amihez a település iskolaigazgatója, Liptai János szolgáltatott adatokat.

Móricz, [az igazgatónak címzett levelében](#) így ír:

„Megdöbbsentő e hír rám nézve (...) mert én Önnel soha életemben nem találkoztam, sőt mai leveléig Önnek Uram, a nevét sem ismertem. (...) Megdöbbsentő tehát, hogy egy egészen ismeretlen és ha hibáról van szó, abban teljesen ártatlan embert a közvélemény valami kellemetlen színbe állított. (...) Az író lelke egy sajtáságos fényképezőkészülék, amely akármerre vitetik, mindenütt pihenés nélkül s szakadatlanul dolgozik, hogy az Életről véghetetlen sok igaz adatot gyűjtsön. Mikor aztán a művész munkához lát ezek a kész képek mind végig peregnek öntudatlanul lelkében s ezekből nő ki valami egészen idegen új élet, a mely többé nem a való, csak képe mása. (...) ahol csak én megfordultam világeletemben, kisvárosban, egész bizonyosan benne van az ott látott, hallott, átélt élményeimnek valami nyoma abban a regényemben, a melyben a magyar kisvárosokról akartam tőlem telhetőleg igaz és hű képet adni. És valóban a többi kisvárosokból is kaptam közvetett uton értesítéseket, hogy „ezt meg ezt k róluK irtam!” de ezek a hírek mind a kedélyes megértés és méltánylás hangján voltak tartva s épen annyira emelték írói önérzetemet, mint amazok a hírek, a melyeket olyan kisvárosok lakosaitól kaptam, akiknek táján sem fordultam meg soha. (...) Mi az író ambíziója¹, ha nem az, hogy csalódásig híven találja el az élet képét, úgy hogy mindenki úgy ismerjen rá a képre, mintha magát az életet nézné.”

Móricz esete nem az egyetlen példa arra, hogy az olvasók magukra ismernek az elbeszélések szereplőiben és sérelmeznek, hogy negatív színben tűnnek fel a történetekben. Kortárs írónk, **GreCsó Krisztián** *Pletykaanyu* (2001) című kötete körül például irodalmi botrány alakult ki, mivel bizonyos szegvári emberek magukra ismertek a kötetben és beperelték az írókat. [GreCsó szerint](#) „nem a valóságot akartam mindenekelőtt tükrözni: a könyvbéli Szegvár egy általam megírt és "eltorzított" Szegvár. Nem azonos a községgel: nem kérhető számon a valóság. A Pletykaanyu szépirodalmi alkotás, nem szociográfia vagy tényirodalom².”

Szabó Magdának szintén akadtak gondjai a regényeiben ábrázolt karakterek miatt. Egy interjúban azt mondta, el kellett búcsúznia az iskolától, ahol tanárként dolgozott, mert a *Freskó* (1958) sikere után megváltozott körülötte a légkör. „(...) megesett, hogy ha a tanári szobába léptem, elhallgattak a nevelők, aztán zavartan azt mondták, ne figyeljek arra, mit beszélnek, mert gátlásosak, attól tartanak, megírom őket.” (Az élet újrakezhdhető, 57. o.)

1. Mi a véleményed az olvasók ilyen fajta megnyilvánulásairól? Hogyan reagálsz, ha a te környékedre, szülőföldedre ismersz egy regényben, ami negatív színben tünteti fel azt a helyet és azokat az embereket, akik közel állnak hozzád? Mit szólnál, ha magadra ismernél egy irodalmi alkotásban? Történt már veled ilyen?

2. Gondold végig, hogy hol lehet még fontos egy regényen kívül a karakteralkotás (pl. számítógépes játék, szerepjáték, sorozat, film stb.), gyűjts össze néhány konkrét példát! „Vizsgáld meg” a te kedvenc filmes sorozatod, regényed, számítógépes játékod ilyen szempontból! Miből áll össze egy karakter?

¹ törekvés, cél

² dokumentumpróza